

Derleme • Review

Grupla Psikolojik Danışmada Çatışma, Çatışma Kaynakları ve Lider Müdahaleleri

Conflict, Conflict Sources and Leader Interventions in Group Counseling

Ahmet Çağlar ÖZDOĞAN^{1a}

^a Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Yozgat, Türkiye

ORCID: 0000-0003-1406-4155

caglar.ozdogan@yobu.edu.tr

Anahtar Kelimeler:

1. Grupla Psikolojik Danışma
2. Çatışma
3. Çatışma Kaynakları
4. Lider Müdahaleleri

Öz

Psikolojik danışma uygulamaları, genel itibariyle danışanların hayatlarında geliştirmek istediği alanlara yönelik olarak yapılan sistematik, düzenli ve profesyonel bir yardım hizmetidir. Bu uygulama içerisinde ise grupla psikolojik danışma uygulamaları ayrı bir öneme sahiptir. Grup uygulamaları içerisinde yer alan birey, küçük bir evreni temsil eden grup içerisinde bir yandan kendi hayatını ele alma fırsatı elde ederken diğer yandan da başkalarının hayatını hem görme hem de onların hayatlarına dokunma fırsatı elde etmektedir. Dolayısıyla grup içerisinde karşılıklı dinamik bir süreç vardır. Bu süreç içerisinde, grup içerisindeki her birey kendi özelliklerini grup içerisine taşımaktadır. Bireysel olarak farklı özelliklere sahip bireyler, yaşantı temelinde yürütülen yardım hizmeti içerisinde bir dizi çatışma yaşayabilmektedir. Çatışma ilk etapta grup içerisinde olumsuz bir özellik olarak görülse de olumlu özellikleri de içerisinde barındırmaktadır. Burada önemli olan nokta, grup içi çatışma kaynaklarının belirlenmesi ve uygun bir şekilde müdahale edilmesidir. Bu çalışmada grup içi çatışma ve çatışma kaynakları ele alınarak ardından lider müdahalelerine yer verilmiştir.

Keywords:

1. Group Counseling
2. Conflict
3. Conflict Sources
4. Leader Interventions

Abstract

Psychological counseling practices are generally a systematic, regular and professional help service for the areas that clients want to improve in their lives. Within this practice, group counseling practices have a special importance. An individual in a group practice, representing a small universe, on the one hand, gets the opportunity to take care of his own life, while on the other hand, he gets the opportunity to see others' lives and touch their lives. Therefore, there is a mutually dynamic process within the group. In this process, each individual in the group also carries his own characteristics within the group. Individuals with different characteristics may experience a series of conflicts within the help service carried out on the basis of this experience. Although conflict is seen as a negative feature in the group at first, it also contains positive features. The important point here is to identify the sources of intra-group conflict and intervene appropriately. Therefore, in this study, in-group conflict and conflict sources were discussed and then leader interventions were included.

Geliş Tarihi:

16.06.2022

Kabul Tarihi:

23.10.2022

Yayın Tarihi:

29.12.2022

Atıf: Özdoğan, A.Ç. (2022). Grupla psikolojik danışmada çatışma, çatışma kaynakları ve lider müdahaleleri. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 195-206.

Citation: Özdoğan, A.Ç. (2022). Conflict, conflict sources and leader interventions in group counseling. *MAUN Journal of Education*, 2(2), 195-206.

¹ Sorumlu yazar/Corresponding author

Giriş

Grupla psikolojik danışma; üyelerin duygu durumlarının, düşüncelerinin ve genel olarak yaşamlarının paylaşıldığı, dayanışma içerisinde olarak bu paylaşım sürecindeki rol ve sınırların çerçevesinde fikir birliği ve çatışmanın yaşandığı gelişim kademelerinden oluşan bir bütün olarak tanımlanmaktadır (Whitaker, 2005). Bu etkileşime dayalı süreç içerisinde ise çatışma, grup normlarını oluşturan faktörler açısından daha ayrı bir özellik taşımaktadır (Yalom, 2002).

Çatışma kavramı kelime anlamı olarak ele alındığında sıklıkla tartışma, kavga, kızgınlık ve düşmanlıkla ilişkilendirilmektedir. Grupla psikolojik danışmada ise çatışma kavramı genel olarak üyelere ait farklı fikirlerin ve kavramların uyumsuzluğu olarak tanımlanmaktadır (Bennis vd., 1994). Ancak çatışma kavramının grupla danışma süreci içerisinde sadece olumsuz duyguları içermesi gibi bir durum söz konusu değildir (Bennis vd., 1994). Yalom'a göre (2002) çatışma, gruplarda grup gelişiminin bir parçasıdır ve çatışma durumunun yokluğu grubun gelişimsel düzeninde eksikliğe neden olabilir. Ayrıca grup süreci içerisinde muhtemel olarak yaşanacak çatışma, yoğunluğu üyelerin kabul düzeyini aşmadığı sürece gruba ve üyelerin gelişimine hizmet eder (Yalom, 2002).

Amerika Birleşik Devletleri'nde modern grup psikoterapisinin öncülerinden biri olarak kabul edilen Slavson'a göre psikoterapi/psikolojik danışma gruplarının üyelerin duygu durumlarını birbirlerine açık bir şekilde ifade etmelerine dayanması gerekmektedir (Akt: Unger, 1993). Kline'a göre (2003) ise çatışma, üyelerin birbirlerine karşı bu dürüstlüklerinin yansımalarının sonucunda meydana gelmektedir. Çünkü üyeler arasındaki bu dürüstlük, farklı düşünce yapılarına ait yaşantıların daha çok paylaşılma olasılığı ile birlikte birtakım anlaşmazlık ve çatışmaya dönüşebilmektedir. Alanyazın incelendiğinde ise konu ile ilgili olan araştırmacılar arasında çatışmanın yanlış bir şekilde ele alındığında grup gelişimi üzerinde yıkıcı bir etki oluşturacağına yönelik fikir birliği bulunmaktadır (Kline, 2003; Rubel ve Okech, 2010; Yalom, 2002). Burada önemli olan nokta, gruptaki üyeler arasında var olan çatışma kaynağının tespit edilerek erken müdahale edilmesi ve grubun etkileşimsel yapısına uygun olarak kullanılmasıdır (Lo Coco vd., 2016).

Grupla Psikolojik Danışmada Çatışma Kaynakları

Grup içerisinde çatışma birçok nedenden kaynaklanabilmektedir (Unger, 1993). Kelsey ve Plumb'a göre (2013) grupla psikolojik danışmada çatışma, hatalı iletişim ve yanlış bilgilendirmeye ek olarak üyelerin değer, algı, inanç, tutum ve kültürel yapılarında gerçek ya da algılanmış farklılıklara dayalı olarak gelişmektedir. Yalom'a göre (2002) üyelerin kendilerini aşağılık veya hor görmeleri ve bunu gruptaki diğer üyelere yansıtmaları grup içerisinde çatışmaya neden olmaktadır. Yalom (2002) ayrıca transferans, ayna tepkiler, rekabet, farklı yaşam deneyimlerine bağlı olarak gelişen öznel bakış açıları, grup normlarını kabul etmeyen üyelere karşı kızgınlık ve gruptaki üyelerin yaşadığı hayal kırıklığının grup içerisinde yaşanan çatışmanın kaynakları olduğunu belirtmektedir. Ayrıca alandaki bazı

araştırmacılara göre (Delucia-Waack ve Donigian, 2004; Kline, 2003; Rubel ve Okech, 2010) çatışma, kişilerarası ilişki ve iletişim tarzlarından örgütsel sistemlere kadar farklı kültürel görüşlerin bir yansıması sonucu meydana gelmektedir. Diğer taraftan ise Tuckman (1965) grup oturumlarının kendi içerisinde evrelerden oluştuğunu ve özellikle işleyiş evresinden önceki evrelerde çatışmanın meydana gelebildiğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla ilgili alanyazından elde edilen bilgiler çerçevesinde grup içerisindeki çatışma, kaynakları üyelerin farklı kültürel yapıları ve kişilerarası ilişki tarzları, grup sürecindeki evrelerin özellikleri ile lider müdahaleleri çerçevesinde gruplandırılabilir. Bu kısımdan itibaren üyelerin, grubun ve liderlerin özelliklerine dayalı çatışma kaynaklarına alt başlıklar halinde yer verilmiştir.

Grupla Psikolojik Danışmada Çok Kültürlü Yapı ve Çatışma

Grupla psikolojik danışmada kişisel ve kişilerarası çatışmanın etkili bir şekilde ele alınabilmesi için çok fazla imkân bulunmaktadır (Okech, 2016). Bunlardan birisi de grup içerisinde yer alan bireylerin kültürel özellikleridir. Reid (1999) kültürü; bireylerin inanç, hedef ve beklentileri üzerinde etkili olan bir dizi tutum ve davranışlar olarak tanımlamaktadır. Bireylerin kültürel kimlikleri kişilerarası iletişim becerileri, duygusal yapıları ve bunu ifade etme tarzları ile birlikte tutum, davranışları ve sosyal rolleri üzerinde etkili olabilmektedir. Psikolojik danışma açısından ele alındığında ise bireyler grup ortamı içerisinde kendi kültürel kimlikleri ile birlikte yer almaktadır. Bu durum da üyeler arası iletişim tarzı üzerinde etkisini gösterebilmektedir. (Betancourt ve Lopez, 1993). Bireyler sahip oldukları kültürel kimlikleri ve dolayısıyla özellikle iletişim tarzıyla grupla psikolojik danışma sürecinde yer aldıklarından dolayı, bu farklılık grupla danışma süreci içerisinde olası bir çatışma kaynağına dönüşebilmektedir (Okech, 2016). Buradan hareketle danışman ve özellikle grup içerisinde yer alan üyeler arasındaki kültürel farklılık ne kadar fazla olursa grup içerisinde çatışmanın yaşanma olasılığının artacağı ifade edilebilir (Betancourt ve Lopez, 1993; Reid, 1999).

Bireylerin dünyaya bakış açılarındaki farklılıklar grup içerisinde çatışmayı kaçınılmaz bir hale getirebilmektedir (Pearce ve Littlejohn, 1997). Bu durum grup içi kültürel uyumun önemini ortaya koymaktadır. Kültürel uyum hem üyeler arası hem de lider ve üyeler arası ilişkiler açısından önemlidir. Bundan dolayı klinisyenler kültürel farklılıkların lider ve üyeler arasında, transferans ve karşıt transferansa neden olmasından dolayı çatışmaya dönüşebildiğini vurgulamaktadır (Brook vd., 1998). Sue ve diğerleri (1987) lider ve üyeler arasındaki kültürel yakınlığın özellikle liderin üyeleri anlaması ve tanınmasında, danışanın yaşadığı olaylara ilişkin dünya görüşüne daha iyi anlam katabilmesinde ve kullanılacak olan teknik ve yöntemleri daha uygun bir şekilde seçebilmesinde önemli olduğunu vurgulamaktadır. Danışan ve danışmanların kültürel anlamda bilişsel haritalarının uyumu ve ilişkisi, uygulanacak olan terapiyi de başarılı kılacak etmenlerdendir. Danışmanın danışana ilişkin değerlendirmesinde kültürel anlamdaki farklılık, danışmanı olumsuz olarak

yönlendirebilmekte ve durum da terapötik sağaltımı sekteye uğratabilmektedir. (Brook vd., 1998).

Grup liderleri etkin bir çatışma çözümü için farklı kültür grupları içerisinde açık ve gizli kültürel farklılıklardan meydana gelen çatışmaları iyi tanımlamalıdır (Akt: Okech vd., 2016). Liderler grup içerisinde etkin olan müdahale yöntemlerini kullanabilmeleri için grup üyelerinin birbirlerine karşı kullanmış oldukları iletişim tarzları hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Bu iletişim tarzı analizleri grup içerisindeki yaşanan çatışmayı daha bir belirgin kılacak ve böylece çatışmanın grubun gelişimi üzerinde nasıl bütünleştirilebileceği ele alınabilecektir (Rybak ve Brown, 1997). Ayrıca gruba üye seçiminde kültürel farklılıkların göz önüne alınması ve üye seçiminin bu noktaya dikkat edilerek yapılması süreç içerisinde ortaya çıkması muhtemel çatışma veya güçlüklerin de önüne geçilmesi açısından oldukça önemli görülmektedir (Brook vd., 1998).

Grupla Psikolojik Danışmada Kişilerarası İlişki Tarzları ve Çatışma

Grup içerisindeki bireyleri daha iyi anlayabilmemiz için bireylerin grup içerisindeki konumuna daha yakından bakmamız ve grup içerisindeki davranışları grubun yapısı içerisinde incelememiz gerekmektedir. Yapısal açıdan ele aldığımızda ise grup içerisinde her birey karşılıklı olarak birbirlerinin iletişim tarzından, beklentilerinden ve kişilerarası iletişim tarzlarından etkilenmektedir (Barry, 2011). Grup içerisinde yer alan üyelerin lider ve diğer üyelerin desteği ile birlikte kendi hayatlarına yapacağı dokunuşlar önemli olmakla birlikte; bu durum ilgili üyenin kendi öz saygısını koruma çabası içerisinde olarak kaygı yaşamasına da neden olabilir. Artan kaygı seviyesi ise kişilerarası ilişki tarzının daha net bir şekilde ortaya çıkmasına neden olacaktır (Kiesler, 1996). Bu durum ile ilgili olarak Kiesler'in (1982) sunmuş olduğu model alanyazında dikkat çekmektedir. Kiesler'in (1982) sunmuş olduğu modele göre bireylerin kişilerarası ilişki tarzlarını dört ana başlık altında sınıfladığı görülmektedir. Bunlar; düşmanca baskın, düşmanca itaatkâr, dostça baskın ve dostça itaatkâr profilleridir.

Düşmanca baskın kişilerarası tarza sahip olan kişiler soğuk, aldatıcı ve kindar olarak karakterize edilmektedir. Bu kişiler genellikle duygusuz, asi ve kaba olarak tanımlanmaktadır. Düşmanca baskın tarza sahip olan kişiler diğer tarza sahip olan kişilere kıyasla daha katı bir tutum içerisinde. Bu tarza sahip olan kişiler dünyayı genel olarak kazananlar ve kaybedenler olarak algılar ve duygu durumları uç noktadadır. Terapistler/Danışmanlar genel olarak bu tarza asgari düzeyde sahip olan kişilerdir. Düşmanca baskın tarzda kişiler, kişisel kazanımları için diğerlerini manipüle etmeye çalışır ve kişilerarası ilişkilerde güce endekslidir (Kiesler, 1996). Ayrıca kişilerarası ilişkilerde sıklıkla çevresini düşmanca bir tarzda algılayıp yanlış yorumlama eğilimindedir (Orford, 1986).

Düşmanca boyun eğen kişiler; kendisini cezalandıran kişiler olarak ve aynı zamanda asi, cesaretsiz bireyler ile karakterize edilmektedir. Çevrelerinde etkin olmakta güçlük çeken

aciz ve güçsüz bireyler olarak tanımlanmaktadır. Bu tarza sahip olan kişiler sanki vahşi bir ormanda yalnız ve diğerlerinin kazandığı yerde tek kaybeden olarak betimlenmektedir (Kiesler, 1996). Hem sorumluluk almaktan kaçan hem de bencil bir yapıları vardır. Arkadaş ilişkilerinde veya sosyal ortamlarında diğerlerine karşı depresif bir gözden bakarak samimi veya normal davranan kişilere karşı olumsuz tepki verme eğilimindedir (Barry, 2011).

Dostça baskın kişiler; bu tarza sahip olan kişiler kendini düşünmeyen veya bencil olarak davranmayan biri olarak betimlenmektedir. Ayrıca kolay kandırılabilen, cesaretsiz ve güçsüz bireyler olarak tanımlanmaktadır. Diğer kişiler bu tarza sahip olan kişilerin samimiyetlerini ve açık tavırlarını zayıflık olarak tanımlar. Başkalarının yapmış olduğu davranışa karşı genel olarak dostça veya baskın olma şeklinde bir atıfta bulunur ve genel olarak ilişkilerde takip eden veya yönlenen taraf konumundadır. Aşırı derecede iyimser olup kendilerini genel olarak kazanan takımın amigosu olarak görme eğilimindedir (Kiesler, 1996).

Dostça boyun eğen kişiler; bu tarza sahip olan kişiler genelde bencil, çevresine dikte etmesini seven kişilerden oluşmaktadır. Kendilerini sağlıklı olarak görmelerine karşın aslında normal dışı davranış gösterme eğilimi içerisindedir. Başkalarıyla kurdukları iletişimlerde genelde serbest davranma eğilimindedir ve diğerlerinin davranışına karşı önyargılı değildir (Kiesler, 1996).

Kiesler'in (1996) sunmuş olduğu modele göre grupla psikolojik danışma oturumlarında kişilerarası iletişim biçimleri bireylerin kişilerarası iletişim biçimlerinden etkilenmektedir. Modele göre özellikle *Dostça Baskın ve Düşmanca Baskın, Düşmanca Baskın ve Düşmanca Baskın, Dostça Boyun Eğen ve Düşmanca Boyun Eğen* profilleri arasında anlaşmazlık ve uyumsuzluk yaşanmakta olup bu tür etkileşim içerisinde yer alan bireyler grupla danışma oturumlarında potansiyel çatışma kaynağı olabilmektedir.

Grupla Psikolojik Danışmada Evreler ve Çatışma

Tuckman'a göre (1965) grup terapisi dört farklı evreden oluşmaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde ise gruptaki evrelerin yaygın olarak başlangıç, geçiş, eylem ve sonlandırma evresi şeklinde isimlendirildiği görülmektedir (Carroll ve Wiggins, 2016; Corey vd., 2016). İlk olarak grupta *başlangıç evresi* oluşmaktadır. Bu evrede gruptaki üyeler belirlenerek grup oluşturulmuştur. Ayrıca bu evrede gruptaki üyelerin uymak durumunda olduğu kurallar belirlenir ve normlar oluşturulur. Gruptaki üyeler oluşan bu normlara ve kurallara uymak durumundadır. Ayrıca bu evre, üyeler arasında bazı belirsizlik ve soru işaretlerinin olduğu bir evredir. Dolayısıyla güven bu aşamada üyeler arasındaki en önemli konular arasındadır. Tüm bu faktörlerin oluşturduğu etki ile birlikte üyeler arası çatışma meydana gelmesi de olası bir durumdur (Corey vd., 2016).

Sonraki aşama ise *geçiş aşamasıdır*. Bu aşamada gruptaki üyeler arasındaki etkileşim başlamakta olup grup içerisindeki üyelerde güç hiyerarşisi yerleşmeye başlamaktadır (Tuckman, 1965). Diğer taraftan geçiş aşamasında üyelerin davranışlarının altında kaygı

yatar ve üyeler kaygılarına sebebiyet veren birtakım faktörler ile yüzleşmek durumundadır. Çünkü bu evrede üyeler arası güven daha tam olarak oluşmamıştır (Corey vd., 2016). Chen ve Rybak (2004) bu evrede özellikle bireyler arası farklılık ve henüz güven ortamının da sağlanmamış olmasından dolayı grupta yer alan üyeler arasında çatışmalar yaşanabileceğini vurgular. Dolayısıyla güven eksikliği, grubun tam olarak işleyiş aşamasına geçmemiş olması ve bireyler arası kültürel ve yapısal farklılıklardan dolayı bu evrede çatışma yaşanması olası bir durumdur.

Geçiş evresini *eylem evresi* takip etmektedir. Bu aşamada üyeler ya grup kurallarına karşı ihlal edici davranmaya veya grup içerisinde güçleri ile var olmaya ve grup içerisindeki etkileşimi derinleştirmeye çalışır. Ancak bu evre; grubun normlarının oluştuğu, güven probleminin azaldığı ve genel olarak grupta yer alan üyelerin kendi amaçları doğrultusunda grubu kullanmaya başladığı evredir. Bu evrede çatışma ihtimali var olsa da bu ihtimalin düşük olduğu ifade edilebilir (Corey vd., 2016; Tuckman, 1965).

Grubun son aşaması olan *sonlandırma aşamasında* üyeler aktif bir şekilde iletişime geçer, gruptaki etkileşim olumlu yönde ilerlemeye başlar ve gruptaki üyeler ilk hafta belirlenmiş olan hedeflere ulaşmış olur. Diğer taraftan gruptaki üyeler psikolojik danışma uygulamalarının bitecek olmasından dolayı direnç gösterebilir. Dolayısıyla çatışma yaşanma ihtimalinin düşük olduğu bir evredir (Barry, 2011). Gruplar arası evreler genel olarak değerlendirildiğinde her ne kadar çatışma başlangıç ve özellikle geçiş evresi ile ilişkilendirilse de çatışma grup oturumlarının hemen hemen her aşamasında meydana gelebilir. Burada önemli olan noktalardan birisi de lider ve liderin ortaya koyduğu etkili bir grup yönetimine ilişkin becerilerdir.

Grupla Psikolojik Danışmada Çatışma ve Lider Müdahaleleri

Grupla psikolojik danışma içerisinde çatışma, grup normları oluştuğunda ve grup içerisindeki üyeler arası bir bütünlük duygusu oluştuğunda grup için faydalı bir durum olabilir. Ancak çatışma kontrol edilemediği zaman veya çatışmanın çok erken yaşanması durumunda üyeler arası düşmanlık, nezaketsizlik gibi duyguların yaşanmasına sebebiyet verebilir. Ayrıca çatışmanın veya güçlüğün daha çok bütün üyelerin grup içerisinde etkin bir şekilde yararlanmaya başlaması esnasında oluştuğu düşünüldüğünde, çatışmaya etkin bir şekilde müdahale edilmesinin ve dolayısıyla lider müdahalesinin önemli olduğu görülmektedir (Carroll ve Wiggins, 2016; Jacobs, 1998).

Kraus ve diğerleri (2001) grupla psikolojik danışmada çatışmanın pozitif terapötik enerjiye dönüştürülebilmesi için muhtemel altı farklı duruma dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bunlar; gruba üye seçimi, grubun sistemik yapısı, grubun dinamikleri, grup içerisinde bireysel olarak üyelerin işlevlerinin anlaşılması ve grup içerisinde ele alınan konuların genel içerikleri şeklindedir.

Etkili bir grupla psikolojik danışma gruba etkin bir şekilde üye seçimiyle başlamaktadır (Yalom, 2002). Gruba üye seçimi oldukça önemlidir. Çünkü her üye her grup için uygun değildir. Uygun gruba uygun eşleştirmelerin yapılması bu açıdan oldukça önemlidir (Jacobs, 1998). Dolayısıyla gruba üye seçilirken aşağıda yer alan soruların değerlendirilmesi önemlidir (Kraus vd., 2001).

- Gruptaki üye seçimi uygun bir şekilde mi yapıldı?
- Gruptaki üyelerin var olan mevcut problem durumu grubun amacıyla ilişkili midir?
- Grup üye için; üye de grup için güvenli midir?
- Her üye, grup için bilişsel ve psikolojik olarak uygun bir şekilde işlev göstermekte midir?

Bir grubu gözlemlemeye başladığımızda üyelerin davranış örüntülerini algılamamızın tek bir yolu vardır ve bu da sistemik kuram çerçevesi içerisinde. Sistem kuramı o grubu oluşturan üyelere bireysel olarak değil, gruba bir bütün olarak bakar. Grubun içerisinde bir çatışma veya güçlkle karşılaşıldığında lider hem üyenin davranışına hem de sistem yaklaşımı çerçevesinde grup içerisinde üyeyi gözlemler (Kraus vd., 2001). Bu durumda aşağıda yer alan soruların değerlendirilmesi önemlidir.

- Güçlüğe neden olan durum grup sistemi ile ilişkili midir?
- Bütün üyeler içinde bulunulan ana nasıl bir katkı yapıyorlar?
- Bu olay (çatışma veya güçlük) grubun işlevi hakkında ne söylemektedir?
- Bu olay (çatışma veya güçlük) grubu (üyeleri, bütün grubu ve alt grupları) nasıl etkilemektedir?

Grup dinamikleri kavramı geniş oranda grubun işlevinin anlaşılması anlamında kullanılmaktadır. Gruptaki işlevselliğin ortaya çıkması ise üyeler arası etkileşim yolu ile meydana gelebilmektedir. Çatışma veya güçlüğün grupla psikolojik danışmada genellikle geçiş evresinde meydana geldiği düşünüldüğünde ise aşağıda yer alan soruların değerlendirilmesi önemli görülmektedir (Kraus vd., 2001; Tuckman, 1965).

- Bu olay (çatışma veya güçlük) grubun bölümlerinin bir işlevi midir veya bu grubun bir dinamiği midir?
- Bu durumun normal grup gelişiminde ne kadar bir işlevi vardır?
- Grupta üyelerin yeni davranış denemelerini sağlamak için süreci nasıl kolaylaştırabilirim?
- Grup gelişiminin bu aşamasında gruba yardımcı olması için hangi terapötik güçleri uygulamam gerekmektedir?

Grup içerisinde bireysel olarak üyeler, grup içerisinde bir diğer üye ile çatışma yaşar veya bir güçlük meydana gelirse grup liderinin aklına gelmesi gereken ilk durum üyenin var olan bu durumundaki psikolojik yapının kendine özgü olup olmadığıdır. Bu durum genel olarak grup liderinin, grup dinamiklerinin ötesinde bir durumu betimlemektedir (Jacobs, 1998). Dolayısıyla bu durumda aşağıdaki soruların değerlendirilmesi önemlidir.

- Bu olay (çatışma veya güçlük) bireysel üyelerin işleyiş tarzında bir semptom mudur?
- Bu durum, bireysel üyenin mevcut olan problemini nasıl örneklendiriyor?
- İç görüye katkıda bulunmak için nasıl müdahale edebilirim?
- Bütün üyelerin gruba bağlılığını sağlayabilmek için nasıl bir tepkide bulunabilirim?
- Diğer grup üyelerini sürece nasıl dâhil edebilirim?

Çatışma durumunu betimlemeye yardım eden bir diğer konu ise üyelerin davranışları veya durumlarının grubun varlığı içerisindeki uyumudur (Kraus vd., 2001). Bu durumda aşağıdaki soruların değerlendirilmesi önemlidir.

- Bu olayla ilişkili durumlar grup içerisinde artış göstermekte midir?
- Bu olaya neden olan ana etmenler var olan durumu (çatışma veya güçlük) nasıl örneklendirmektedir?
- Grubun içerikle ilişkili ve konusuyla alakalı olan bu durumunu kolaylaştırmak için nasıl katkıda bulunabilirim?
- Bu olayın kişisel ve kişilerarası anlamını ortaya çıkarmak için üyelere nasıl yardımcı olabilirim?

Konuyla ilişkili olarak grup lideri, grubun içerisinde istenmeyen bir durum veya çatışma yaşandığında olaylara ilişkin ilk yorumu kendi yansımasıdır. Olaylara ilişkin düşünce ve duygular liderin bu tip durumlarda farkındalığını artıracaktır (Kraus vd., 2001). Bu durumda aşağıdaki soruların değerlendirilmesi önemlidir.

- Bu olay benim grup içerisindeki tepkilerimin mi veya üyelerin mi yapay dokusudur?
- Bu olaya kişisel olarak nasıl bir tepki verebilirim?
- Vereceğim tepki benim kişisel tarzımla nasıl bir ilişkiye sahiptir?
- Sezgilerim bana grup içerisinde neler olduğunu söylüyor?

Kraus ve diğerlerinin (2001) grupla psikolojik danışmada çatışma ve güçlüğü pozitif terapötik enerjiye dönüştürülebilmesi için önermelerine ek olarak ilgili alanyazında Mitchell ve Mitchell'in (1984) grupla psikolojik danışma oturumlarında çatışma durumuyla etkin olarak başa çıkabilmek için önerileri dikkat çekmektedir. Mitchell ve Mitchell (1984)'in önerileri aşağıda maddeler halinde betimlenmiştir.

- Çatışma durumuyla başa çıkabilmek için grup içerisinde belirli normların oluşturulması.
- Üyelere birbirlerinin iletişim tarzlarını anlamlarını için yardım etme.
- Dolaylı iletişim tarzından ziyade doğrudan iletişim tarzını destekleme.
- Gruptaki üyelere farklı çatışma durumlarının kavramsallaştırılması sürecinde yardımcı olma.
- Üyelere çatışma çözme durumunda kendi sorumluluklarını belirlemelerine yardımcı olma şeklindedir.

Diğer taraftan Gans (1989) ise grup liderinin çatışma veya düşmanlık durumlarına karşı verebileceği tepkilerin en önemlilerinden birisinin, düşmanlık veya çatışma durumunun grup çalışmasına veya gruptaki işleyişin belli bir bölümüne karşı üyeler tarafından direnç oluşturup oluşturmadığının belirlenmesi olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca grup içerisindeki üyeler arası görevlerin tanımlanmasının ve gerektiğinde ise sorumlu oldukları görevin değiştirilmesinin işlevsel olacağını ifade etmektedir. Unger ise (1990; 1993) çatışma ve ilgili lider müdahalesi kapsamında liderin grubu yapılandırma becerileri üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Üyeler arası etkileşimi belirleyen önemli bir unsur üyelerin bireysel özellikleridir. Bazı danışanlar grupta danışma sürecine davranış ve ifadelerinde kendilerinin serbest ve özgür olabileceğini düşünerek başlar. Sonra grup içerisinde birtakım kurallar sunulduğunda ve bunlara uyulması beklendiğinde ise bir hayal kırıklığı yaşamaya başlarlar (Unger, 1993). Üyeler genellikle bu kurallara özellikle grup oturumunun başlangıç aşamasında uymaya özen gösterirler çünkü liderin bunlardan dolayı kendilerine karşı tavır almalarını istemezler. Sonrasında ise üyeler genellikle bilinçdışı olarak ya birbirleriyle atışmaya başlar ya da grup içerisinde diğerleri ile aralarına bir sınır çekerler. Bu şekilde üyeler zamanla grup kontratını unutmaya veya göz ardı etmeye istem dışı öfkelerini de lidere yöneltmeye başlarlar. Bu durum ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkiye benzemektedir. İlk başta var olan kurallar kızgınlık veya engellenmeye sebep olurken; bu kurallar ısrarlı bir şekilde uygulanmaya başladığında tıpkı bir çocuğun öz disiplini sağladığı gibi grup içerisindeki üyelerde de benzer disiplinin oluşmasına yardımcı olur (Unger, 1990). Dolayısıyla bireysel olarak farklı özellikler içerisinde yer alan üyelerin zamanla grup kurallarını ihlal etme potansiyeli karşısında liderin kararlı tutumu ve etkin yapılandırma becerilerinin önemli olduğu görülmektedir.

Sonuç

Grupla psikolojik danışma oturumlarında çatışma önemli bir kavramdır ve çatışmanın çözümlenmesi ise grupla yapılan uygulamalar açısından grubun devamlılığını sağlayacak bir nitelik taşımaktadır. Ancak genellikle grupla psikolojik danışma uygulamaları üzerinde çalışmalar yapan danışmanların sıklıkla grup içerisinde ilgi ve samimiyet gibi olumlu duygular üzerinde yoğunlaştıkları; çatışma ve uzlaşmazlık gibi kavramların çok fazla ele alınmadığı görülmektedir. Diğer taraftan ise çatışma ve uzlaşmazlık gibi kavramların genel olarak olumsuz ve yıkıcı bir nitelik taşımadığı, aksine yapıcı bir nitelik taşıdığı ifade edilebilir. Grup içerisinde çatışma ve uzlaşmazlık gibi konuların yapıcı bir etki gösterebilmesi ise öncelikle çatışma kaynaklarının iyi bir şekilde belirlenmesine ardından da çatışmanın etkili bir şekilde ele alınmasına bağlıdır. Bu durumda ilgili alanyazın doğrultusunda grup içerisindeki çatışma kaynakları, daha genel başlık içerisinde üyelerin iletişim tarzları, kültürel özellikleri, grup evreleri ve liderin grubu yönetme becerilerine yönelik özellikleri şeklinde betimlenmektedir.

Kaynakça

- Barry, K. G.,(2011). "Predicting conflict in group psychotherapy: *A model integrating interpersonal and group-as-a-whole theories*". [Doctoral dissertation, Wright State University]. OhioLINK Electronic Theses and Dissertations Center. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=wsuppsych1310762112
- Bennis, W., Jagdish, P., & Ronnie, L. (1994) . *Beyond leadership: Balancing economics, ethics, and ecology*. Cambridge, MA: Blackwell Business.
- Betancourt. H., & Lopez, S. R. (1993). The study of culture, ethnicity, and race in American psychology. *American Psychologist*, 48, 629–637. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.48.6.629>
- Brook, D.W. & Gordon, C. & Meadow, H. (1998). Ethnicity, culture, and group psychotherapy. *Springer*, 22, 2, 53-80. <https://doi.org/10.1023/A:1022123428746>
- Carroll, M. R. & Wiggins, J. D. (2016). *Grupla psikolojik danışmanın öğeleri* (S. Doğan, Çev.). Pegem Yayınları.
- Chen, M., & Rybak, C.J. (2004). *Group leadership skills: Interpersonal process in group counseling and therapy*. Thomson&Brooks/Cole.
- Corey, M. S., Corey, G., & Corey, C. C. (2016). *Psikolojik danışmada gruplar: Süreç ve uygulama*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- DeLucia-Waack, J. L., & Donigian, J. (2004). *The practice of multicultural group work: Visions and perspectives from the field* (Vol. 3224). Brooks/Cole Publishing Company.
- Gans, J.S. (1989). 'Hostility in group psychotherapy', *International Journal of Group Psychotherapy* 39, 499-516. <https://doi.org/10.1080/00207284.1989.11491191>
- Jacobs, E. (1998). *Creative counseling techniques: An illustrated guide*. Psychological Assessment Resources Incorporated.
- Kelsey, D., & Plumb, P. (2013). *Great meetings! Great results: A practical guide for facilitating successful, productive meetings*. Hanson Park Press.

- Kiesler, D. J. (1982). The 1982 Interpersonal Circle: A taxonomy fro complementarily in human transactions. *Psychological Review*, 90, 185-214. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.90.3.185>
- Kline, W. B. (2003). The evolving research tradition in counselor education and supervision. *Counselor Education and Supervision*, 43(2), 82-85. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6978.2003.tb01832.x>
- Kraus, K.L. & Esch, J.B. & Geroski, A.M. (2001). Stop avoiding challenging situations in group counseling. *The Journal for Specialists in Group Work*, 26,1, 31-47. <https://doi.org/10.1080/01933920108413776>
- Lo Coco, G., Gullo, S., Di Fratello, C., Giordano, C., & Kivlighan, D. M., Jr. (2016). Group relationships in early and late sessions and improvement in interpersonal problems. *Journal of Counseling Psychology*, 63(4), 419–428. <https://doi.org/10.1037/cou0000153>
- Mitchell, R.C. & Mitchell, R.R. (1984). Constructive management of conflict in groups. *Journal for Specialists in Group Work*; 9, 137-144. <https://doi.org/10.1080/01933928408412520>
- Okech, J.E.A. (2016). Intercultural Conflict in Groups. *Journal The Journal for Specialists in Group Work*, 41, 4, 2016. <http://dx.doi.org/10.1080/01933922.2016.1232769>
- Orford, J. (1986). The rules of interpersonal complementarity: Does hostility beget hostility and dominance, submission? *Psychological Review*, 93, 365-377. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.3.365>
- Pearce W.B. & Littlejohn. S.W. (1997) *Moral Conflict*. Thousand Oaks, Sage.
- Reid, T. (1999). A cultural perspective on resistance. *Journal of Psychotherapy Integration*, 9, 1, 57-81. <https://doi.org/10.1023/A:1023258827839>
- Rubel, D.J & Okech, J.E.A. (2010). Qualitative research approaches and group counseling. In R. K. Conyne (Ed.), *The Oxford handbook of group counseling*, (pp. 260-284). Oxford Universty Press.

- Rybak, L.C. & Brown, B.M. (1997). Group conflict: Communication patterns and group development. *The Journal of Specialists in Group Work*, 22, 1, 31-42. <https://doi.org/10.1080/01933929708415521>
- Sue, S., Akutsu, P.D., & Higashi, C. (1985). Training issues in conducting therapy with ethnic-minority-group clients. In P. Pedersen (Ed.), *Handbook of Cross-Cultural Counselin~ and Therapy* (pp. 275-280). Westport, CT: Greenwood Press. Google Book.
- Tuckman, B.W. (1965). Development sequence in small groups. *Psychological Bulletin*, 63, 384-399. <https://doi.org/10.1037/h0022100>
- Unger, R. A. (1993). *Influences affecting therapist attitudes and approach to managing conflict in psychotherapy groups*. Doctor of Philosophy School Of Educaiton, California University.
- Whitaker, B. E. (2005). "Citizens and Foreigners: Democratization and the Politics of Exclusion in Africa." *African Studies Review*, 48, (1): 109-126. <https://www.jstor.org/stable/20065047>
- Yalom, I.D. (2002). *Grup psikoterapisinin teoriği ve pratiği*. Kabalıcı yay.